

Sajgó Szabolcs SJ

LABIRINTUSOK

Sok rálátásunk van az életre, az útra. Látásunk függ belső állapotunktól, külső körülményektől, emésztetlen és emésztett tudásunktól, vallott és be nem vallott hitüinktől. Hagyjuk-e, hogy tanítsanak bennünket a katolikus hagyományban is otthonos labirintusok?

A valószínűleg Krisztus előtt öt-hatszáz évvel élt *Lao-ce* egy régi versre hivatkozva írja: „A fényes út sötétnek látszik, az út-on járó eltűnni látszik, az egyenes út tévútnak látszik (*Tao te king*, 41, *Weöres Sándor* fordításában). Az önnön rendjét követő út (25) *Lao-ce* számára magában véve árny és köd (21), ugyanakkor égi út, aminek nincs sógora-komája (79).

A szövetség népének az Örökkévalót dicsérő énekeit bevezető első zsoltár valamikor három-négyszáz évvel Krisztus előtt így fogalmaz: „Boldog az az ember, aki nem követi a gonoszok tanácsát, nem áll a vétkesek útján, és nem ül le a gúnyolódók gyülekezetében, hanem az Úr törvényében leli kedvét, s törvényét éjjel-nappal eszében forgatja! [...] Mert ismeri az Úr az igazak útját, de elvész az istentelenek ösvénye” (Zsolt 1,1–2.6). Ismeri az igazak útját, vagyis az igazak közösségben vannak vele, ezért életük az Örökkévaló túlcsonduló élete, napról napra megteremvén gyümölcsét.

A létezők zsigereiben kezdetektől hordozott, a Teremtés könyvének 3. fejezetében megfogalmazott isteni ígéretre válaszul eljő az Emberfia, hogy ami szétszóródott, ami

pusztulásnak indult, azt összeszedje, és visszavehesse az élet forrásához. Mint a menny vadászkopója tapad az elkódorgottak nyomára, hogy aztán becserkészve őket már mint jó pásztor vállára vegye és hazavigye az elveszetteket. Ott van a pusztulás kapujában, hogy az érkezőket „visszacsbítsa” az életbe, a latorlét keresztyéről egyenesen az édenbe. Sőt még a holtak honába is alászáll, hogy szétzúzza a sötét alvilág kapuját, hogy zárait letörje, és az árnyéklét fogságába hullottakat magával vigye a Magasba, onnan osztva ajándékokat továbbra is mindeneknek.

A Titok világba testesülése kétezer évvel ezelőtt újrapozicionálta az univerzum egészét. A létezők sokasága előtt egyenként és együtt új út nyílt meg az átmeneti létezésből a véglegesbe, a hiányosból a teljesbe, a magányosból a kimeríthetetlenül gazdag közösségbe. Ennek az új út-nak a neve Jézus Krisztus.

Mivel a Názáreti az Istentől érkezett a világba, szabadságélményt jelent a vele való találkozás. Az ember és minden létező szabadságának egyetlen forrása ugyanis kezdetektől és

mindvégig a Teremtő. Bármilyen fogságban legyünk, bármilyen úton haladjunk, ha Istennel találkozunk, akkor a teljesebb szabadság útját kezdjük járni. Ha ez nem történik meg, ha nem válunk szabadabbá, akkor csak magunk vagy mások képzeletének szülöttével találkozunk.

Amennyiben kitarunk ezen az új úton, akkor feltartóztathatatlanul elérkezünk a minden elképzelésünket meghaladó szabadságba. Aki ugyanis a saját képére alkotott minket, felkínálja nekünk saját isteni szabadságát. Hogyan élhetne bennünk másként az ő szeretete?

Mi is hát az igazak útja, amit az első zsolttár szerint ismer az Úr? A szeretetre való növekvő készség útja ez. Vagyis a növekvő szabadságra, a növekvő szeretetképességre vezető út, a megélt és egyre gyarapodó szeretetnek az útja.

A Kisded ezen az úton érkezett Mária szíve alá az isteni élet teljességéből: szabad döntéssel szeretetből kiüresítette önmagát, hogy egészen hasonlóvá lehessen hozzánk, s hogy e közösség által aztán mi az ő egész isteni gazdagságából részesülhessünk. Ezen az úton érkezett Betlehembe, a názáreti ácsműhelybe, a Keresztelőhöz a Jordán partjára, a bénákhoz, vakokhoz, süketekhez, leprásokhoz, Lázár sírjához, a Golgota hegyéhez. És ezen az úton hagyta üresen a sírt mindnyájunk számára.

A szabadság útja homályos értelmünk megvilágosodásának az útja. A megvilágosodás azt jelenti, hogy ahol addig nem láttuk a Titkot magunkban és a világban, ott felfedezzük. Vagyis egyre szebb, értékesebb, vonzóbb lesz számunkra a teremtett világ, egészében és részeiben, magunkat is beleszámítva. A valódi megvilágosodás ugyanakkor feltárja előttünk azt is, hogy minden túlmutat önmagán, a személyes szeretetből kiáradó Forrás felé mutat, mindenek középpontja felé, aki előbb szeretett, és magának teremtett mindeneket.

A szabadság útja tévesztésre és rosszra hajló akaratumk egyre jobb döntéseinek útja is. Növekvő szabadságunk szárnyait szegné, és ismét a rabság felé fordítana minket, ha a gyarapodó ajándékot, a szabadságot arra használnánk, hogy egy teremtett értéket, végső soron önmagunkat tegyük univerzumunk középpontjává. Ez szeretetünket és a rá való képességünket ölné ki belőlünk, vagyis a látszatlét, az árnyéklét, az alvilág lakójává tenne ismét minket, annak minden pokoli következményével. A növekvő szabadság döntései akkor te-

remnek még nagyobb szabadságot, ha általuk egyre teljesebben adjuk át magunkat és felismert értékeinket szeretetből Istennek, közvetlenül és teremtményein keresztül. A szeretet önmagunk „kiüresítése”, fenntartások és visszatartások nélküli mosolygó átadása annak, aki nem én vagyok.

„Az emberélet útjának felén egy nagy, sötétlő erdőbe jutottam, mivel az igaz utat nem lelém”, írja *Dante az Isteni színjáték* elején *Arany* fordításában, amit *Babits* változtatás nélkül átvett. A szabadság útja minden gyönyörűsége mellett egész földi életünk során szűk és meredek. Valamennyi megvilágosodásunk sötétség marad a teljesség látásához képest, a Jézussal való közösségben is. Komoly, nagy döntéseinket sötétségben hozzuk, megvilágosodásaink ellenére. Az ebben a helyzetben a személyes, teljes bizalommal való Jézusra hagyatkozást nevezzük hitnek.

Ennek az írásnak a címe: *Labirintusok*. A labirintus út, az útnak sajátos formája: leképezi, milyen is bennünk a kép az életről, a személyes életünkről és az egész világról. Beszél arról, hogy honnan jöttünk és hová megyünk, hogy van-e cél. Ebből következik, hogy annyiféle labirintusról beszélhetünk, ahányfélék vagyunk. Közös bennük, hogy a változó, az úton lévő életet és világot igyekeznek modellezni.

Dokumentálhatóan mintegy ötezer éve ismeri az ember a labirintus valamilyen formáját. Lehetnek tengerparti fővenyen kövekkel kirakottak, mint Skandináviában, lehetnek föld alatti járatok, mint Görögországban, vagy sűrű sövényfalakkal elválasztott utak vesztői, mint a magyar főurak parkjaiban. Lehetnek több be- és kijáratúak, lehetnek bennük zsákutcák és útkeresztvezetések, lehetnek egymás mellett kanyargó és sosem találkozó utak, lehetnek középponttal rendelkező és középponttal nem rendelkező labirintusok...

Ma egyes hívók számára gyanús, ami eltér az utóbbi pár évszázad megszokott katolikus vagy keresztény szokásaitól, szimbólumaitól, beszűkült és gyakran felszínes, egyáltalán nem egyetemes – vagyis katolikus, mindenütt Istent és nem az ördögöt kereső – világtól. Mivel a labirintus az elmúlt hat-hét évtizedben divatos lett, és hittől függetlenül kezdték használni például pszichológusok vagy ezoterikus közösségek, gyanússá lett ez is. Jó tudni, hogy a labirintusnak gazdag múltja van a katolikus, a keresztény történetben. Talán sokan tisztában vannak azzal is, hogy a Párizstól mintegy nyolc-

„Vannak útszakaszok, amelyeket el tudunk fogadni, s vannak, amelyeket sokáig csak nehezen. Hasonlóképpen vagyunk a fordulatokkal [...] de egy idő után megértjük, hogy csak a továbbhaladásnak van értelme.”

van kilométerre található Chartres városa Miasszonyunkról nevezett gyönyörű gótikus székesegyházának is köze van témánkhoz. Kőpadlóján ma is megtalálható az 1205-ből származó labirintus, melyet a szerzetesek elmélkedésre használtak, miközben végigsétáltak rajta. A labirintus külső átmérője körülbelül tizenhárom méter, szinte ugyanakkora, mint a nyugati rózsablaké, és a bejáratától éppen akkora távolságra van, mint az ablak a padlózattól. A labirintuson egyetlen út vezet csak végig, ennek hossza 289 méter.

Hogyan is lehet jelen a labirintus a katolikus lelkiségben? Mit adhat a hívő embernek, miben segítheti? A chartres-i székesegyház labirintusának egy bejárata van, nincsenek benne zsákutcák, és van középpontja, ahová a kacsaringós út elvezet. És csak oda vezet el. Ha valaki belép a labirintusba, és halad, nem áll le benne véglegesen, vagy nem fordul vissza, akkor csak a középpontba juthat el. Isten megváltó szeretetének gravitációja a szerető Istennek magát átadó embert eljuttatja céljába, az örök életbe, az élet teljességébe. Ezt hívjuk együtű labirintusnak. A katolikus labirintus ilyen.

Amikor belépünk az élet labirintusába, nem vagyunk „tabula rasa”, nem tiszta lappal indulunk. Visszük magunkban szüleinket, nagyszüleinket, minden őszünket, az egész evolúciós élővilágot, és visszük az étellel is – minden atomunk valamilyen formában már ott volt az ősröbbanásban. Az egész mikrokozmosz járja bennünk az útját hazafelé, vissza a középpontba. A végtelen szeretet erőterében gravitálunk mindenek Centruma felé – szabadon, korlátolt szabadságunkkal a korlátlan felé.

A kanyargós utakon jönnek velünk szemben és elmennek mellettünk a szomszédos úton, haladnak velünk párhuzamosan mások, mennek előttünk, jönnek mögöttünk, a sarkunkra lépnek vagy mi másokéra – nem egyedül vagyunk egy izolált úton. Közösség vesz körül bennünket, amely lehet segítő, megtartó, erőt adó, és lehet az ellenkezője.

Vannak útszakaszok, amelyeket el tudunk fogadni, s vannak, amelyeket sokáig csak nehezen. Hasonlóképpen vagyunk a fordulatokkal. Vagy azzal, mikor úgy tudjuk, hogy már a középpont közelében vagyunk, az út mégis távolodni kezd, és semmit nem tehetünk. Pontosabban megállhatunk, visszafordulhatunk – de egy idő után megértjük, hogy csak a továbbhaladásnak van értelme.

Jézus barátja azzal a meggyőződéssel lépked előre a labirintusban, hogy semmi nem véletlen, mindennek van értelme, ha nem is fedezte még föl. Tudja, hogy egész életének mindenestől van célja, amelyhez minden lépéssel közelebb kerül. Tudja azt is, hogy az utat nem rövidítheti le, hogy benne az egész mikrokozmosz hazaérkezése ajándék, amit ki nem érdemelhet, de amiért neki is tennie szükséges, hogy általa felnyíljon és befogadhassa. És azt is tapasztalja, hogy útját nem egyedül járja, hogy a Föltámadott vele lépked, számíthat rá mindenben.

Félbehagyom itt a témát. Kérem az olvasót, hogy amikor ideje és kedve engedi, folytassa a reflexiót a saját élete labirintusáról, belső útjáról a végtelen Szeretet felé. Esetleg jöjjön el a Párbeszéd Háza meditációs szombatjára, amikor fizikailag is járhatja ott a saját labirintusát, hagyhatja, hogy Isten gyógyítsa múltját, tegye világosabbá benne célját, és erősítse a feléje vezető úton.

És adja meg minden labirintusok Ura a megvilágosodás és az elfogadás kegyelmét életünk minden sebével, betokozódott nyavalyájával, elhalt részével kapcsolatban, hogy mindenestül országának öröme, élete és lendülete lehessünk már most, napról napra. ◀